فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال هفتم، شماره اول (پیاپی ۲۳)، بهار ۱۳۹۷
شاپای چاپی ۲۱۳۱-۲۳۲۲ شاپای الکترونیکی ۴۷۶X- ۲۵۸۸
http://serd.khu.ac.ir
صفحات ۱۳۰-۱۱۳

تحلیل اثربخشی مؤلفه‌های اقتصادی در رفاه خانوارهای روستایی مورد: بخش مرکزی شهرستان اسلام‌آباد غرب

بتول میرزائیان ؛دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (آمایش کیفیت محیطی)، دانشگاه آزاداسلامی واحدعلوم تحقیقات، تهران، ایران.
بیژن رحمانی*؛ دانشیار دانشگاه شهید بهشتی، گروه جغرافیا، تهران، ایران.
محمدتقی رضویان؛ استاد دانشگاه شهید بهشتی، گروه جغرافیا، تهران، ایران.
عبدالرضا فرجی‌راد؛ دانشیار دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۷

چکیده

از شاخص‌های مهم توسعه در بحث کیفیت زندگی، شاخص رفاه اقتصادی است که دارای اهداف کلانی از جمله ایجاد درآمد و اشتغال در نواحی روستایی در جهت رفاه و کاهش فقر روستائیان است. این پژوهش به تعیین اثربخشی مؤلفه‌های اقتصادی در رفاه خانوارهای روستایی پرداخته است. روش تحقیق پیمایشی و ابزارگردآوری داده‌ها پرسشنامه است. جامعه‌آماری تحقیق حاضر، کل سرپرستان‌خانوارهای روستایی بخش مرکزی اسلام‌آبادغرب است که شامل ۴۲۶۵ خانوار بوده است. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که حجم نمونه لازم جهت تکمیل پرسشنامه ۳۵۲ خانوار محاسبه گردید و با استفاده از مدل تاپسیس مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج بررسی‌های صورت گرفته در این مقاله نشان می‌دهد مؤلفه‌های اقتصادی در روستای قلعه شیان با میزان ۰/۹۹۹۷ رتبه یک و در روستای چنگرجلیلوند با میزان ۰/۸۳۳۴ رتبه آخر را دارد و این نشان از وجود نابرابری‌ها در بخش شاخص‌های اقتصادی مورد مطالعه در بین نواحی روستایی است.

واژگان کلیدی: اقتصادروستایی، شاخص‌های اقتصادی، رفاه، سکونتگاه‌های روستایی.

* bijan.rahmani11@gmail.com

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

۱) مقدمه

عدم‌توجه به فضاهای روستایی، بی‌توجهی به توان و امکانات تولیدی نواحی روستایی، از نظر داده‌های محیطی و نیروی‌انسانی پرتوان این نواحی است. برای رسیدن به توسعه ملی، ناگزیربه برنامه‌ریزی و توسعه روستایی هستیم؛ چراکه عدم برنامه‌ریزی و توسعه روستایی، مشکلات فراوانی را برای سرزمین ملی ایجاد می‌کند. مشکلات زیستی در روستاها و حرکت جمعیت روستایی به سوی شهرها، نه تنها موجب افزایش مشکلات موجود در حاشیه شهرها می‌شود، بلکه سبب رواج مشاغل کاذب و تورم‌زا در شهرها شده که از مهم‌ترین مشکلات شهرها، به ویژه در شهرهای بزرگ ایران است. مشکلات عدم برنامه‌ریزی روستایی منحصر به نواحی روستایی نبوده، بلکه مشکلات بسیاری را برای شهرها به ویژه از طریق مهاجرت‌های بی-رویه روستا، شهری ایجاد می‌کند. بنابراین روستا و روستانشین در ایران از جایگاه و اهمیت بسیار برخوردار است(راهنمای جامع مدیریت‌روستایی،۱۳۹۱:۱).

از عوامل زمینه‌ساز تفاوت سطح رفاه در بین خانوارها، محل سکونت در روستا و شهر است (قاسمی اردهایی،۱۳۸۶:۱). تغییر در سطح رفاه و شرایط زندگی در سکونتگاه‌های انسانی، به ویژه در مناطق محروم وحاشیه‌ای که از لحاظ سطح رفاه و شاخص‌های توسعه با انواع چالش‌ها و مشکلات مواجه‌اند، بیش از هر چیز مطالعه و سنجش میزان رفاه اجتماعی را ضروری می‌سازد (راستی و همکاران،۱۳۹۳:۱). از قالب‌های رایج در جهت دستیابی به توسعه یا حتی هدف توسعه، رفاه اجتماعی برای توده‌های مردم است (افتخاری و توکلی،۱۳۸۲:۶۵). در عین حال، دستیابی به توسعه و بهبود کیفیت زندگی، از آرمان-هایی است که ذهن بشر را به خود مشغول نموده است (قادرمرزی،۱۳۹۴:۱۱۰). ایجاد زمینه‌های کار و فعالیت نشان‌دهنده وضعیت رشد و شکوفایی اقتصادی در هر منطقه است (فرجی‌سبکبار، ۱۳۹۲:۸).

اقتصاد روستایی علمی است که به مطالعه و بررسی تمام بخش‌های اقتصادی، اعم از کشاورزی، خدمات و صنعت در محدوده روستا و شرایط اقتصادی خانوارهای روستایی می‌پردازد. در تمامی دنیا، اقتصاد روستایی نقش مهمی در اقتصاد ملی کشورها دارد (فرجی‌سبکبار و همکاران، ۱۳۹۴:۳). بنابراین، هدف اقتصاد، برآوردن منافع و نیازهای مردم به وسیله تأمین کالا و خدمات است (وصالی و همکاران،۱۳۹۱:۸۳). کمبود درآمد عامل مهمی است که اگر برای آن چاره‌ای اندیشیده نشود، اجازه نمی-دهد طرح‌های توسعه روستایی ثمر داشته باشد (حسینی، ۱۳۹۳:۲۰).

واقعیت‌های موجود نشان دهنده این است که در مناطق مختلف کشور نابرابری‌های زیادی در زمینه شاخص‌های توسعه، به ویژه در ارتباط با موضوع اشتغال وجود دارد. شکاف و نابرابری موجود تا حد زیادی به دلیل عدم شناخت امکانات و استعدادهای مناطق مختلف در زمینه توسعه اقتصادی و عدم برنامه‌ریزی صحیح در مکان‌های جغرافیایی است (قادرمرزی، ۱۳۹۴:۱۱۰).

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی نیز از طریق برابری فرصت‌ها و امکانات دستیابی به آموزش و اشتغال، تعادل بین مناطق استان‌ها، توزیع عادلانه درآمد، افزایش تأمین نیازهای اساسی مردم، حفظ و ارتقای سلامت افراد جامعه، عادلانه ساختن ضریب دسترسی به خدمات سلامت برحسب جنسیت، اقوام، گروه‌های اجتماعی و مناطق جغرافیایی و پایدارسازی فرآیند تأمین منابع و مشارکت عادلانه مردم در تأمین سلامت مدنظر است (غفاری و همکاران، ۱۹۱:۱۳۸۸).

مطالعات کیفیت زندگی مردم می‌تواند به شناسایی نواحی مسئله‌دار، علل نارضایتی مردم، تأثیر فاکتورهای اجتماعی- جمعیتی بر کیفیت زندگی و ارزیابی کارایی استراتژی‌ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کند (فرجی ملائی و همکاران:۱۳:۱۳۸۹). بررسی رفاه خانوارهای روستایی می‌تواند به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران کمک شایانی کند تا شرایط رفاهی جوامع روستایی را در برنامه‌های خود مورد توجه قرار دهند. هر فعالیتی که درجهت ارتقای سطح رفاه روستاها خانوارهای روستایی صورت گیرد، نتایج مثبتی درپی خواهد داشت که کل جامعه از آن متنفع خواهد شد (قاسمی اردهایی،۱:۱۳۸۷).

شهرستان اسلام‌آباد غرب بعد از شهرستان کرمانشاه دومین و بزرگترین شهرستان استان است و دارای پتانسیل‌های اقتصادی بسیاری است که اهمیت این امر توجه نگارندگان را به بررسی رفاه اقتصادی خانوارهای روستایی آن معطوف کرد. بدین‌سان، با مطرح شدن این سوال که آیا بین مؤلفه‌های اقتصادی در بخش مرکزی شهرستان اسلام‌آباد غرب نابرابری وجود دارد؟ به هدف تحقیق یعنی بررسی و شناخت نابرابری‌های موجود در سکونتگاه‌های روستایی به لحاظ مؤلفه‌های اقتصادی در رسیدن به سطحی از رفاه، در بخش مرکزی شهرستان اسلام‌آباد غرب پرداخته شده است.

۲) مبانی نظری

از مفهوم رفاه معمولاً معانی خوشبختی، شادی، سلامتی، موفقیت و کامیابی استنباط می‌شود. در گذشته این کلمه در ارتباط با مفاهیمی همچون شادی و کامیابی مورد استفاده قرار می‌گرفته و استنباط رایج فعلی از آن به قرن بیست برمی‌گردد (Greve,2008:50).

شاخص رفاه اقتصادی از شاخص‌های مهمی است که توسط لارس اوزبرگ[1] بر اساس مطالعات استاندارد زندگی توسعه داده شده است. این شاخص مبتنی بر دیدگاهی است که رفاه اقتصادی یک جامعه به سطح متوسط جریان‌های مصرف، انباشت مصالح از ذخایر مولد، نابرابری در توزیع درآمد فردی و ناامنی در پیش‌بینی درآمد آینده، امنیت اقتصادی، بیکاری، فقر در سنین بالا و فروپاشی خانواده بستگی دارد(Hagerty et al,2001:24-25).

[1] Lars Osberg

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

رفاه بر عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه تأثیری عمده می‌گذارد و در رشد و پیشرفت جامعه مؤثر است. از این رو، می‌توان گفت که هدف جهانی بسیاری از سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی، بهبود رفاه افراد است (قاسمی اردهایی،۲:۱۳۸۷). در توصیف، اندازه‌گیری و تحلیل رفاه اجتماعی روستایی زمینه‌های مختلفی مدنظر است که به طور کلی در چهار دسته قابل شناسایی هستند:

الف) شرایط محیطی عینی(دسترسی‌ها، امکانات و دستیابی‌ها)؛

ب) شرایط محیطی ذهنی(احساس رضایت، بی اعتنایی و احساس محرومیت)،

ج) شرایط درونادی نظام اجتماعی (وضعیت، شرایط و امکانات موجود)؛

د)شرایط برونادی نظام اجتماعی (منعکس شده در بهداشت فردی (افتخاری و همکاران،۷۵:۱۳۸۲).

ون پراگ[1] (۱۹۹۳) رفاه را به عنوان بیان دیگری از مطلوبیت در نظر می‌گیرد. گروه مطالعاتی ود[2] (۲۰۰۱) به مفهومی از رفاه اشاره می‌کند که در ارتباط با بهبود وضعیت دیگران و شرایط اجتماعی است، از نظر گروه مطالعاتی ود، رفاه" ... در نحوه ارتباط با دیگران در جایگاه رفع نیازهای طرفین معنا پیدا می-کند. به طور عموم مفهومی از رفاه مدنظر است که در آن، فرد قادر است در جهت نیل به اهداف دیگران، خود نیز از کیفیت مناسبی از زندگی لذت ببرد"(Mc Gregor,2007:2).

ویلکاکسون [3](۱۹۹۱) رفاه را در مفهوم وسیع آن، نظامی معرفی کرده است که نیازهای اجتماعی، فرهنگی و فیزیکی افراد، خانواده‌ها، نهادها و اجتماعات‌شان را دربرمی‌گیرد (راستی و جهان تیغ،۷۶۳:۱۳۹۳). دیوب[4]، رفاه را نیروی محرکه یا پیش‌شرط، زمینه‌ساز و درعین حال، هدف نهایی توسعه می‌داند. به نظر وی برنامه‌های رفاه اجتماعی نتیجه رویکرد برنامه‌های توسعه به نیروی انسانی است (Dube,1922:90).

اوزبرگ (۱۹۸۵) با اشاره به ویژگی‌های یک شاخص رفاه و جامع نبودن شاخص‌هایی که تاکنون مورد استفاده قرارگرفته است، شاخص رفاه اقتصادی را برای کانادا پیشنهاد کرد و اجزاء کلی آن را میانگین سطح جریان مصرف، انباشت متوسط موجودی منابع مولد، عدم تعادل در توزیع درآمدهای فردی و عدم اطمینان نسبت به انتظار درآمدها در آینده معرفی نمود و وزن هر کدام را بسته به ارزش‌گذاری جامعه مورد بررسی، متفاوت در نظر گرفت. او در ادامه مطالعه خود به صورت مشروح، نحوه محاسبه این چهار جزء و متغیرهای مورد نیاز جهت اندازه‌گیری آنها را توضیح داد و در مقالات بعدی خود برای کشورهای توسعه‌یافته به محاسبه این شاخص اهتمام ورزید (بختیاری و همکاران،۴۲:۱۳۹۱).

[1] Van Praag
[2] Western Economic Diversification(WED)
[3] Wilcoxon
[4] Dube

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

رامز [1](۲۰۰۵) بدون انجام کار تجربی و محاسباتی، اجزاء چهارگانه شاخص رفاه اقتصادی را تبیین و تشریح کرد و نحوه محاسبه این شاخص را به صورت مشروح ارائه داد. حسینی و جعفری صمیمی(۱۷۳۲:۱۳۸۹) نیز برای اولین بار برای ایران به محاسبه و ارزیابی روند این شاخص در طول سه برنامه توسعه (۲۰۰۴-۱۹۸۵) با استفاده از الگوی اوزبرگ در ارائه شاخص رفاه اقتصادی پرداخته‌اند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که در تعیین مقدار شاخص رفاه اقتصادی، عناصر سطح امنیت اقتصادی و میزان مصرف در مقایسه با ثروت و نحوه توزیع درآمدها، نقش برجسته‌تری را ایفا می‌کنند. کیفیت زندگی در واقع به یک امکان اندازه‌گیری و ایجاد یک مقایسه در ابزار سیاسی مورد استفاده است (Lambiri et al:2007:2).

نخجوانی (۱۳۸۱) شرایط اقتصادی زندگی خانوارهای کشور را در سال ۱۳۸۰ با نگاهی گذرا به بیست سال گذشته، مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که آثار فقر و کاهش رفاه اقتصادی را باید در مشکلات اقتصادی و اجتماعی کشور جستجو کرد و برای آن چاره‌اندیشی کرد.

ابعاد اقتصادی، از محورهای اساسی و زمینه‌ساز برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به رفاه اجتماعی است. تأمین نیازهای اساسی و کاهش آسیب‌پذیری‌های اقتصادی در روستا با توجه به گستردگی دامنه فعالیت-ها ارتباط زیادی با تلاش‌ها و اقداماتی دارد که توسط سازمان‌های ذی‌ربط انجام می‌پذیرد. رفاه اجتماعی دارای ابعاد مختلفی از جمله ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی است. در این مقاله سعی شده است که در بعد اقتصادی شاخص‌های اشتغال و درآمد و شاخص‌های کمی و کیفی مسکن روستایی با تأکید بر اقتصادروستایی، مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد. در زمینه ارتباط مسکن روستایی با رفاه اجتماعی می-توان گفت که ارتباط مستقیم بین زمینه‌های آسیب‌پذیری به لحاظ کالبدی و اقدامات انجام شده در این خصوص، مبین تلاش در جهت بقای زیستگاه‌های روستایی و افزایش رفاه اجتماعی است (افتخاری و توکلی،۷۷:۱۳۸۲).

[1] Rahmes

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

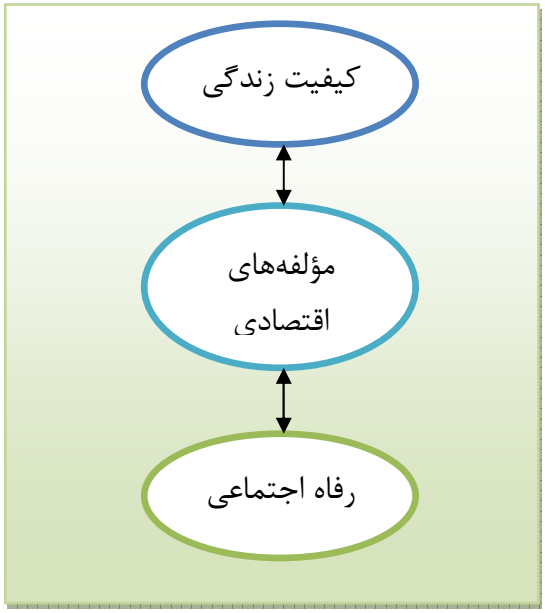

شکل شماره(۱): مدل مفهومی تحقیق

در شکل شماره یک مدل مفهومی تحقیق بیان شده است که به نوعی رابطه‌ی دو جانبه و متقابل کیفیت زندگی را با رفاه اجتماعی نشان می‌دهد و بیانگر این است که در صورت فراهم شدن مؤلفه‌های مختلف کیفیت زندگی از جمله مؤلفه‌های اقتصادی که در این تحقیق به طور خاص به آن پرداخته شده، می‌توان به رفاه زیستی دسترسی پیدا کرد.

۳) روش تحقیق

روش تحقیق به صورت پیمایشی مبتنی بر پرسشنامه بوده است. در تحقیق حاضر مؤلفه‌های اقتصادی در راستای کیفیت زندگی مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری تحقیق حاضر، کل سرپرستان-خانوارهای روستایی بخش مرکزی اسلام‌آباد غرب بوده که شامل ۴۲۶۵ خانوار بوده است. جهت تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده و حجم نمونه لازم جهت تکمیل پرسشنامه ۳۵۲ خانوار محاسبه گردید. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه بوده است. در این پژوهش تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل تاپسیس انجام شده است. در جدول شماره (۲) تعداد کل جمعیت و خانوار روستاهای مورد مطالعه آمده است.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

جدول شماره (۱): شاخص‌های تحقیق

بعد	شاخص‌ها
اقتصادی	دسترسی به خدمات زیربنایی(برق؛ گاز؛آب لوله کشی)
	سطح زیربنای واحدهای مسکونی
	نوع سوخت(گاز؛ نفت ؛ چوب)
	تعداد خانوار؛ تعداد واحدهای مسکونی
	تراکم خانوار در واحدهای مسکونی/ تراکم نفر در واحدهای مسکونی
	تعیین دوره ساخت واحدهای مسکونی
	تعداد اتاق در واحدهای مسکونی
	تعیین سکونتگاه ها از نظر بادوامی؛ کم دوامی و بی دوامی
	نرخ اشتغال/ درآمد خانوار

جدول شماره(۲): تعداد کل جمعیت و خانوار روستاهای موردمطالعه

دهستان	نام روستا	جمعیت کل	تعدادخانوار
حسن‌آباد	دلوحسن آباد	۵۷۰	۱۵۱
	حسن‌آباد	۱۱۶۹	۳۲۱
	انجیرک	۷۶۴	۱۹۸
	باقرآبادسفلی	۶۶۰	۱۵۰
	تنگ‌شوهان علیا	۵۵۳	۱۴۳
شیان	قلعه شیان	۲۲۱۷	۶۰۰
	میرعزیزی	۸۲۱	۲۲۳
	کمره سفلی	۵۵۳	۱۴۰
	سراب شیان	۴۵۸	۱۰۹
	کرم پناه آباد	۳۸۷	۹۶
حومه شمالی	چقازردچوپانکاره	۹۲۹	۲۲۳
	چنگرجلیل‌وند	۸۲۴	۱۹۹
	سرخک	۴۷۶	۱۱۷
	تپه گله علیا	۲۹۲	۷۴
	سراب خمان	۴۶۳	۱۰۳
حومه جنوبی	چالاب بکر	۷۵۸	۱۹۵
	برف‌آبادعلیا	۱۶۷۱	۴۴۳
	چقاکبود	۱۵۴۸	۳۹۵
	کله جوب	۹۲۱	۲۲۰
	تجراکبر	۶۰۸	۱۶۵
جمع کل	۲۰	۱۶۶۴۲	۴۲۶۵

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

روش تاپسیس خطی به صورت زیر قابل محاسبه است:

$$wj\frac{\mathrm{dj}}{\sum_{\mathrm{j}-1}^{\mathrm{n}}\mathrm{dj}}$$

در روش تاپسیس خطی، مرحله اول یا استانداردسازی شاخص‌ها به صورت زیرمحاسبه می‌شود: ابتدا باید حداکثر مقدار هر شاخص x_j^* و حداقل آن x_j^- مشخص شده و با استفاده از رابطه زیرنسبت به نرمال سازی اقدام گردد، درصورتی که شاخص‌هایی با جنبه مثبت و جنبه منفی به طور ترکیبی در نظر گرفته شده باشد، جنبه منفی را با معکوس کردن نتیجه آن به جنبه مثبت تبدیل می‌کنیم، در این صورت خواهیم داشت:

$$x_{ij<0r_{ij}} = \frac{x_j^i}{x_j^*}$$
$$x_{ij<0r_{ij}} = \frac{x_j^-}{x_{ij}}$$

پس از نرمال کردن شاخص‌ها، باید ماتریس استاندارد موزون به دست آید که به صورت زیر است:

$$v_{\mathrm{ij}=r_{ij\times w_j}}\ \mathrm{g}$$

پس از تعیین ماتریس استاندارد موزون، باید جواب ایده‌آل مثبت و ایده‌آل منفی برای هر یک از شاخص‌ها تعیین گردد که به صورت زیر عمل می‌گردد:

$$A^+ = \left[\mathrm{v}_1^+, \mathrm{v}_{2,\ldots}^+ \mathrm{v}_{\mathrm{j},\ldots}^+ \mathrm{v}_{\mathrm{n}}^+\right]$$
$$A^- = \left[\mathrm{v}_1^-, \mathrm{v}_{2,\ldots}^- \mathrm{v}_{\mathrm{j},\ldots}^- \mathrm{v}_{\mathrm{n}}^-\right]$$

لازم به ذکر است که در روش خطی ایده‌آل مثبت هر شاخص برابر max آن و ایده‌آل منفی هر شاخص برابر min آن شاخص است. به دست آوردن فاصله هرگزینه نسبت به ایده‌آل منفی و مثبت(S_i^+, S_i^-):

فاصله گزینه iام از ایده‌ال مثبت:

$$S_{\mathrm{i}}^* = \sum_{\mathrm{j}-1}^{\mathrm{n}}\left|\mathrm{v}_{\mathrm{ij}-\mathrm{v}_{\mathrm{ijj}}^*}\right| = \sum_{\mathrm{j}-1}^{\mathrm{n}}\mathrm{D}_{\mathrm{ij}}^+$$

فاصله گزینه iام از ایده‌آل منفی:

$$S_{\mathrm{i}}^- = \sum_{\mathrm{j}-1}^{\mathrm{n}}\left|\mathrm{v}_{\mathrm{ij}-\mathrm{v}_{\mathrm{ijj}}^*}\right| = \sum_{\mathrm{j}-1}^{\mathrm{n}}\mathrm{D}_{\mathrm{ij}}^-$$

محاسبه نزدیکی نسبی هر گزینه به ایده‌آل‌ها (c_i^*): این شاخص را جهت ترکیب کردن مقادیر s_i^*, s_i^- و در نتیجه مقایسه گزینه‌ها نسبت به هم تعریف می‌کنیم:

$$c_{\mathrm{i}}^* = \frac{S_i^-}{S_i^* + S_i^-}$$

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

رتبه‌بندی گزینه‌ها براساس مقادیر نزولی C_i^* است به طوری که گزینه‌ای که دارای بیشترین مقدار C_i^* باشد، توسعه‌یافته‌ترین و گزینه‌ای که دارای کمترین مقدار C_i^* باشد، توسعه‌نیافته‌ترین گزینه به شمار می‌آید.

شهرستان اسلام‌آبادغرب بعد از شهرستان کرمانشاه هم از نظرجمعیت و هم از نظروسعت دومین شهرستان بزرگ استان کرمانشاه است. با توجه به موقعیت خاص جغرافیایی عامل اتصال استان‌های ایلام، بخشی از استان‌های لرستان و خوزستان و همچنین شهرهای غربی استان‌کرمانشاه به مرکز کشور است. علاوه بر اینها نقطه اتصال دو قطب مهم صنعتی شمال و جنوب یعنی استان‌خوزستان و آذربایجان‌غربی است، اصلی‌ترین و نزدیک‌ترین شاهراه کشور و همچنین کشورهای‌اسلامی (همسایه شرقی) به عتبات عالیات است. این شهرستان دارای دو بخش مرکزی و حمیل است و شامل چهار دهستان به نام‌های حسن‌آباد، شیان، حومه شمالی و حومه جنوبی است. در این تحقیق بخش مرکزی شهرستان اسلام-آبادغرب مورد مطالعه قرار گرفته است.

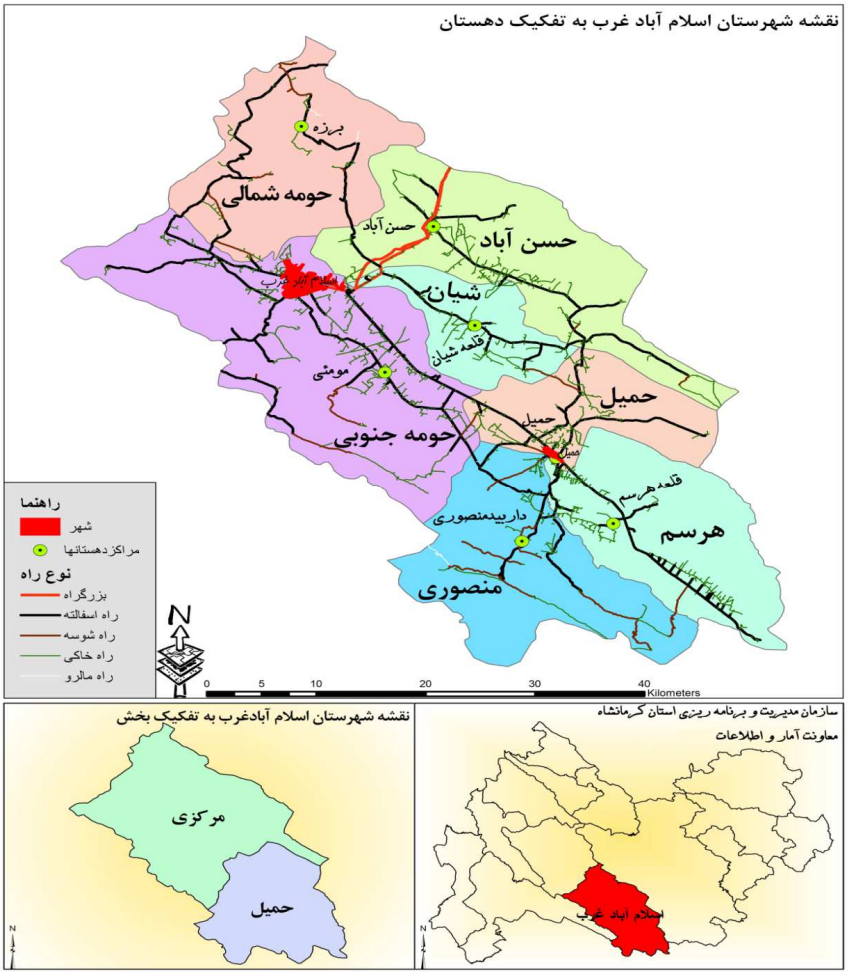

شکل شماره(۲): موقعیت جغرافیایی محدوده موردمطالعه

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

۴) یافته‌های تحقیق

در این بخش با روش تاپسیس به تحلیل داده‌ها پرداخته شده است. جدول شماره (۳) که در قالب ماتریس داده‌ها نمایش داده شده است، شامل اسامی ۲۰ روستای مورد مطالعه و ۱۲ شاخص اقتصادی که شامل جمعیت، دسترسی به آب لوله‌کشی، برق، دسترسی به گاز لوله‌کشی، تعدادخانوار، تعدادواحد مسکونی، تراکم خانوار در واحدمسکونی، سطح زیربنا، مصالح بادوام، تراکم نفر در واحدمسکونی، نرخ اشتغال و درآمد سرانه هر خانوار است که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

جدول شماره(۳): تشکیل ماتریس داده‌ها

نام روستا	جمعیت	آب لوله کشی	برق	گاز لوله کشی	بعد خانوار	تعداد واحد سکونی	تراکم خانوار	سطح زیربنا	مصالح بادوام	تراکم نفر در واحد سکونی	نرخ اشتغال	درآمد سرانه
تجراکبر	۶/۸	۰/۶	۰/۶	۱/۲	۳/۷	۱۳۲	۱/۲۵	۳۱.۲	۶۲/۵	۴/۶	۲.۳۹	۴۰۷۸۹/۵
چاالاب بکر	۷۵۸	۰/۵	۰/۶	۱	۳/۹	۱۹۵	۱	۳۷.۵	۳۷/۵	۳/۹	۳۰	۲۱۱۰۸/۲
کله جوب	۹۲۱	۰/۵	۰/۵	۰/۹	۴/۲	۱۸۳	۱/۲	۴۳	۷۰/۳	۵	۴۴/۱	۱۲۸۶۶/۴
برف آبادعلیا	۱۶۷۱	۰/۲	۰/۲	۰/۵	۳/۸	۴۳۵	۱	۱۹	۵۰	۳/۸	۳۶/۶	۲۹۹۲۲/۲
چقاکبود	۱۵۴۸	۰/۳	۰/۳	۰/۵	۳/۹	۳۱۸	۱/۲	۷۵	۸۷/۵	۴/۹	۳۷/۶	۱۸۷۳۴
قلعه شیان	۲۲۱۷	۰/۲	۰/۲	۰/۳	۳/۷	۴۹۴	۱/۲	۳۷/۵	۸۷/۵	۴/۵	۴۶/۷	۳۰۲۲۱/۱
سراب شیان	۴۵۸	۰/۹	۰/۹	۱/۸	۴/۲	۹۳	۱/۲	۱۲/۵	۱۲/۵	۵	۳۳/۷	۳۵۸۰۷/۸
کرم پناه آباد	۳۸۷	۲.۱	۱	۲/۱	۴	۸۳	۱/۲	۶۸/۸	۱۲/۵	۴/۷	۳۲/۶	۸۶۰۴۶/۵
کمره سفلی	۵۵۳	۰/۷	۰/۷	۱/۴	۴	۱۱۰	۱/۳	۳۱/۳	۲۵	۵	۴۶/۲	۹۰۹۵۸/۴
میرعزیزی	۸۲۱	۰/۹	۰/۴	۰/۹	۳/۷	۲۱۸	۱	۱۹	۶۳	۳/۸	۳۵/۹	۳۶۴۱۹
حسن آباد	۱۱۶۹	۰/۳	۰/۳	۰/۶	۳.۶	۲۶۶	۱/۲	۸۱/۳	۶۲/۵	۴/۴	۲۶/۸	۵۵۳۴۶/۴
انجیرک	۷۶۴	۱	۱	۱	۳/۹	۱۶۵	۱/۲	۳۷/۵	۱۲/۵	۴/۶	۳۱/۲	۶۰۷۳۲/۹
دلوحسن آباد	۵۷۰	۰/۷	۰/۷	۰/۳	۳/۸	۱۲۶	۱	۴۴	۳۸	۴/۵	۳۴/۹	۸۰۷۰۱/۸
باقرآبادسفلی	۶۶۰	۰/۷	۰/۷	۰/۳	۴/۴	۱۴۶	۱	۶۹	۳۸	۴/۵	۱۳/۸	۳۶۳۶۳/۵
تنگ‌شوهان علیا	۵۵۳	۰/۷	۰/۷	۰/۴	۳/۹	۱۲۰	۱/۲	۱۸/۸	۱۸/۸	۴/۶	۴۱/۵	۲۵۳۱۶/۵
چقازردچوپانکاره	۹۲۹	۰/۴	۰/۴	۰/۹	۴/۲	۱۸۹	۱/۲	۴۳/۸	۴۳/۸	۴/۹	۳۶/۴	۴۱۳۶۲/۸
چنگرجلیلوند	۸۲۴	۰/۵	۰/۵	۱	۴/۱	۱۸۵	۱/۱	۱۲/۵	۱۸/۸	۴/۵	۲۴/۲	۵۲۱۸۴/۵
سرخک	۴۷۶	۱/۷	۰/۷	۱/۷	۴/۱	۱۰۹	۱.۱	۳۷/۵	۳۷/۵	۴/۴	۵۵/۶	۱۱۳۴۴/۵
سراب خمان	۴۶۳	۱/۹	۰/۹	۱/۹	۴/۵	۸۸	۱/۲	۱۲/۵	۲۵	۵/۳	۸۸/۹	۶۹۱۱۴/۵
تپه گله علیا	۲۹۲	۱/۴	۰/۴	۲/۷	۳/۹	۶۰	۱/۲	۱۲/۵	۳۱/۳	۴/۹	۴۰/۵	۱۱۹۸۶۳/۱

جدول شماره(۴) براساس توضیحات مربوط به روش تاپسیس در این مرحله شاخص‌ها باتوجه به فرمول یادشده استاندار می‌شود.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

جدول شماره(۴): استاندارسازی شاخص‌های مورد نظر

نام روستا	rij1	rij2	rij3	rij4	rij5	rij6	rij7	rij8	rij9	rij10	rij11	rij12
تجراکبر	۸۶/۳۶۵۶	۰/۰۰۸۲	۰/۰۹۳	۰/۲۳۸	۰/۷۶۸	۱۷/۹۵	۰/۳۰۱	۵/۱۰۳	۱۸/۳۳	۱/۰۳۱	۸/۲۹۶	۶۰۹۷/۴
چالاب بکر	۱۳۴/۲۳۷	۰/۰۰۷۵	۰/۰۶۴	۰/۱۶۵	۰/۸۵۴	۳۹/۱۹	۰/۱۹۳	۷/۳۴۹	۶/۵۹۹	۰/۷۳۴	۴/۸۵۹	۱۶۳۲/۸
کله جوب	۱۹۸/۱۷۷	۰/۰۰۵۷	۰/۰۶۴	۰/۱۳۳	۰/۹۹۰	۳۴/۵۱	۰/۲۷۸	۰/۹۶۶۹	۲۳/۱۹	۱/۲۳۱	۱۰/۵۰۰	۶۰۶/۶۹
برف آبادعلیا	۶۵۲/۳۵۹۳	۰/۰۰۹	۰/۰۱۰	۰/۰۴۱	۰/۸۱۰	۱۹۵/۰۴	۰/۲۰۰	۱/۸۳۷	۱۱/۷۳	۰/۷۱۷۴	۷/۲۳۲	۳۲۸۱/۲
چقاکبود	۵۵۹/۸۵۵۴	۰/۰۲۰	۰/۰۲۳	۰/۰۴۱	۰/۸۵۴	۱۰۴/۲	۰/۲۹۷	۲۹/۳۹	۳۵/۹۲	۱/۱۵۲	۷/۶۳۳	۱۲۸۱/۲
قلعه شیان	۱۱۴۸/۳۲	۰/۰۰۹	۰/۰۱۰	۰/۰۱۴	۰/۷۶۸	۲۵۱/۵۳	۰/۲۸۴	۷/۳۴۹	۳۵/۹۲	۰/۹۷۹	۱۱/۷۷۴	۳۳۴۷/۱
سراب شیان	۴۹/۰۰۷۷	۰/۱۸۵	۰/۲۰۹	۰/۵۳۵	۰/۹۹۰	۸/۹۱۴	۰/۲۶۵	۰/۸۱۶	۰/۷۳۳	۱/۱۷۹	۶/۱۳۱۶	۴۶۹۸/۹
کرم پناه آباد	۳۴/۹۹۰	۱/۰۱۲	۰/۲۵۸	۰/۷۲۹	۰/۸۹۸	۷/۱۰۰	۰/۲۵۸	۲۴/۷۰	۰/۷۳۳	۱/۰۵۷	۵/۷۳۷	۲۷۱۳۴/۱
کمره سفلی	۷۱/۴۴۷	۰/۱۱۲	۰/۱۲۶	۰/۳۲۴	۰/۸۹۸	۱۲/۴۷	۰/۳۱۲	۵/۱۰۳	۲/۹۳۲	۱/۲۲۸	۱۱/۵۲۴	۳۰۳۲۰/۴
میرعزیزی	۱۵۷/۴۷	۰/۱۸۵	۰/۰۴۱	۰/۱۳۳	۰/۷۶۸	۴۸/۹۸	۰/۲۰۱	۱/۸۳۷	۱۸/۳۳	۰/۶۸۹	۶/۹۵۸۳	۴۸۶۰/۷
حسن آباد	۳۱۹/۲۷	۰/۰۲۰	۰/۰۲۳	۰/۰۵۹	۰/۷۲۷	۷۲/۹۳	۰/۲۸۱	۳۴/۵۰	۱۸/۳۳	۰/۹۳۹	۳/۸۷۷۸	۱۱۲۲۶/۱
انجیرک	۱۳۶/۳۷	۰/۲۲۹	۰/۲۵۸	۰/۱۶۵	۰/۸۵۴	۲۸/۰۶	۰/۲۷۷	۷/۳۴۹	۰/۷۳۳	۱/۰۴۲	۵/۲۵۵۶	۱۳۵۱۷/۵
دلوحسن آباد	۷۵/۹۰۷۳	۰/۱۱۲	۰/۱۲۶	۰/۲۷۹	۰/۸۱۰	۱۶/۳۶	۰/۲۷۷	۱۰	۶/۵۹۹	۰/۹۹۵	۶/۵۷۶۱	۲۳۸۶۷/۹
باقرآبادسفلی	۱۰۱/۷۷	۰/۱۱۲	۰/۱۲۶	۰/۲۷۹	۱/۰۸۷	۲۱/۹۷	۰/۲۰۳	۲۴/۷۰	۶/۵۹۹	۰/۹۹۳	۱/۰۲۸۲	۴۸۴۵/۹
تنگ‌شوهان علیا	۷۱/۴۴۷	۰/۱۱۲	۰/۱۲۶	۰/۳۲۴	۰/۸۵۴	۱۴/۸۴	۰/۲۷۴	۱/۸۳۷	۱/۶۴۹	۱/۰۳۲	۹/۲۹۸۵	۲۳۴۸/۸
چقازردچوپانکاره	۱۰۱/۶۳	۰/۰۳۶۷	۰/۰۴۱	۰/۱۳۳	۰/۹۹۰	۳۶/۸۱	۰/۲۶۷	۱۰	۸/۹۸۲	۱/۱۷۴	۷/۱۵۳۵	۸۲۲۰/۹
چنگرجلیلوند	۱۵۸/۶۳	۰/۵۷۳	۰/۰۶۴	۰/۱۶۵	۰/۹۴۳	۳۵/۲۷	۰/۲۲۳	۰/۸۱۶	۱/۶۴۹	۰/۹۶۴	۳/۱۶۱۹	۹۹۸۰
سرخک	۵۲/۹۳	۰/۶۶۳	۰/۷۴۸	۰/۴۷۷	۰/۹۴۳	۱۲/۲۴	۰/۲۲۲	۷/۳۴۹	۶/۵۹۹	۰/۹۲۷	۱۶/۶۹۰	۴۵۴۳۴/۶
سراب خمان	۵۰/۰۸۳	۰/۸۲۸	۰/۹۳۴	۰/۵۹۷	۱/۱۳۷	۷/۹۸۲	۰/۲۶۴	۰/۸۱۶	۲/۹۳۲	۱/۳۴۵	۴۲/۶۷۰	۱۷۵۰۶
تپه گله علیا	۱۹/۹۲۰	۰/۴۴۹	۰/۵۰۷	۱/۲۰۵	۰/۸۵۴	۳/۷۱۰	۰/۲۹۳	۰/۸۱۶	۴/۵۸۲	۱/۱۵۱	۸/۸۵۵۸	۵۲۶۵۲/۶

طبق جدول شماره(۵) وزن شاخص‌ها از طریق روش آنتروپی شانون محاسبه شده است و بر طبق آن بیشترین وزن را از بین شاخص‌های مورد مطالعه شاخص سطح زیربنا با ۰/۶۶ و کمترین آن را شاخص تعداد خانوار با ۰/۰۰۱- تشکیل داده است.

جدول شماره(۵): تشکیل ماتریس موزون شاخص‌ها

جمعیت	آب لوله کشی	برق	گاز لوله کشی	تعدادخانوار	تعدادواحدمسکونی	تراکم خانوار	سطح زیربنا	مصالح بادوام	تراکم نفردر واحدمسکونی	نرخ اشتغال	درآمدسرانه
۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۰۲۴	۰/۰۰۹	-۰/۰۰۱	۰/۰۲۸	۰/۰۰۴۳	۰/۶۶	۰/۰۱۸	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

مطابق جدول شماره (۶) میزان بیشترین و کمترین شاخص‌های مورد مطالعه در روستاهای انتخابی مشخص شده است که طبق آن بیشترین مقدار دربین شاخص‌ها را شاخص سطح زیربنا و مصالح بادوام دارد و کمترین آن را شاخص‌های بعد خانوار و تعداد واحدهای مسکونی دارد. روستای حسن‌آباد از نظر سطح زیربنا که منظور سطح زیربنای ۱۰۱ و بیشتر است، با ۱۲/۱ بیشترین مقدار را داراست در حالی‌که روستای سراب شیان و تنگ شوهان علیا کمترین مقدار را دارد و در شاخص مصالح بادوام روستاهای

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

چقاکبود و قلعه شیان به طور مساوی با مقدار ۷/۱۸ بیشترین و روستای تنگ شوهان علیا کمترین مقدار را دارد. در شاخص تعداد واحد مسکونی روستای قلعه شیان با مقدار ۲/۶۲ بیشترین مقدار و روستای انجیرک با ۰/۱۰- کمترین مقدار را دارد.

جدول شماره (۶): بیشترین و کمترین مقادیر شاخص‌های مورد نظر

نام روستا	جمعیت	آب لوله کشی	برق	گاز لوله کشی	بعدخانوار	تعدادواحده سکونی	تراکم خانوار	سطح زیرینا	مصالح بادوام	تراکم نفردر واحدمسکونی	نرخ اشتغال	درآمدسرانه
تجراکبر	-۰/۲۲	۰/۲۱	۰/۲۱	۰/۲۱	-۰/۰۹	-۰/۲۴	۰/۱۷	۲/۲۹	۴/۰۱	۰/۰۳۴	۰/۷۸	-۰/۱۹
چالاب بکر	-۰/۰۷	۰	۰	۰	-۰/۰۴	۰/۰۰۵	-۰/۰۶	۳/۲۹	۱/۳۸	-۰/۱۱	۰/۲۶	-۰/۳۶
کله جوب	۰/۱۲	۰	۰	۰/۰۹۴	۰/۰۲۴	-۰/۰۱	۰/۱۲	۴/۲۵	۴/۹۵	۰/۱۳	۱/۰۹	-۰/۳۴
برف آبادعلیا	۱/۴۳	-۰/۳۶	-۰/۳۶	-۰/۳۴	-۰/۰۷	۲/۰۱	۰/۰۵	۰/۶۰	۲/۶۱	-۰/۱۲	۰/۶۲	-۰/۳۱
چقاکبود	۱/۱۸	-۰/۳۰	-۰/۳۰	-۰/۳۴	-۰/۰۴	۰/۹۳	۰/۱۶۶	۱۰/۷	۷/۱۸	۰/۰۹۷	۰/۶۸	-۰/۳۶
قلعه شیان	۲/۶۶	-۰/۳۶	-۰/۳۶	-۰/۳۶	-۰/۰۹	۲/۶۲	۰/۱۳	۳/۲۹	۷/۱۸	۰/۰۰۷	۱/۲۶	-۰/۳۱
سراب شیان	-۰/۳۲	۱/۰۵	۱/۰۵	۱/۰۵	۰/۰۲۴	-۰/۳۴	۰/۰۹	۰	-۰/۲۷	۰/۱۱	۰/۴۶	-۰/۲۵
کرم پناه آباد	-۰/۳۵	۶/۰۲	۱/۳۸	۱/۵۵	-۰/۰۲۴	-۰/۳۵	۰/۰۷	۹/۳۷	-۰/۲۷	۰/۰۴	۰/۴۰	۰/۸۲
کمره سفلی	-۰/۲۶	۰/۴۷	۰/۴۷	۰/۴۷	-۰/۰۲	-۰/۳۰	۰/۱۹	۲/۲۹	۰/۳۸	۰/۱۳	۱/۲۳	۰/۹۶
میرعزیزی	-۰/۰۰۳	۱/۰۵	-۰/۱۷	-۰/۰۹	-۰/۰۹	۰/۱۹	-۰/۰۴	۰/۶۰	۴/۰۱	-۰/۰۱۴	۰/۵۸	-۰/۲۵
حسن آباد	۰/۴۹	-۰/۳۰	-۰/۳۰	-۰/۳۰	-۰/۱۱	۰/۵۲	۰/۱۲	۱۲/۱	۴/۰۱	-۰/۰۱۳	۰/۱۱	۰/۰۶
انجیرک	۰/۰۷	۱/۳۸	۱/۳۸	۰	-۰/۰۴	-۰/۱۰	۰/۱۲۲	۳/۲۹	-۰/۲۷	۰/۰۴۰	۰/۳۲	۰/۱۷
دلوحسن آباد	-۰/۲۵	۰/۴۷	۰/۴۷	۰/۳۴	-۰/۰۷	-۰/۲۶	۰/۱۲۰	۴/۳۸	۱/۳۸	۰/۰۱۵	۰/۵۲	۰/۶۷
باقرآبادسفلی	-۰/۱۷	۰/۴۷	۰/۴۷	۰/۳۴	۰/۰۷	-۰/۱۸	۰/۰۴	۹/۳۷	۱/۳۸	۰/۰۱۵	-۰/۳۲	۰/۲۵
تنگ‌شوهان علیا	-۰/۲۶	۰/۴۷	۰/۴۷	۰/۴۷	-۰/۰۴۷	۰/۲۸	۰/۱۱۳۴	۰/۶۰	۰	۰/۰۳۵	۰/۹۲	-۰/۳۵
چقازرد	۰/۱۳	-۰/۱۷	-۰/۱۷	-۰/۰۹	۰/۰۲۴	۰/۰۲	۰/۱۰۱۴	۴/۳۸	۱/۹۷	۰/۱۰	۰/۶۱	-۰/۰۸۷
چنگرجلیلوند	۰	۰/۲۱	۱/۵۵	-۰/۰۹	۰	-۰/۳۶	۰/۲۱۸	۵/۵۴	۱/۲۱	۰/۲۱۸	۳/۷۲	۰
سرخک	-۰/۳۱	۴/۱۶	۴/۱۶	۰/۹۰	۰	-۰/۱۳	-۰/۰۰۲۱	۳/۲۹۵۸	۱/۳۸	-۰/۰۰۱	۱/۹۱	۰/۶۱۶
سراب خمان	-۰/۳۲	۵/۰۷	۵/۰۷	۱/۲۱۹	۰/۱۰	-۰/۳۵	۰/۰۹۱۸	۰	۰/۳۸	۰/۱۹	۴/۷	۰/۳۷
تپه گله علیا	-۰/۳۶	۲/۸۸	۲/۸۸	۲/۶۸	-۰/۰۴	-۰/۳۶	۰/۱۵۶	۰	۰/۸۳	۰/۰۹۶	۰/۸۶	۱/۹۱

طبق جدول شماره (۷) بیشترین و کمترین فاصله ایده‌آل مثبت و فاصله ایده‌آل منفی به دست آمده است که طبق آن و با ترکیب شاخص‌ها به طورکلی برای هر روستا بیشترین فاصله ایده‌آل مثبت را روستای قلعه شیان با فاصله ۶۷۱/۷۰۱۲ و کمترین فاصله ایده‌آل مثبت را روستای چنگرجلیلوند با فاصله ۱۱۱/۲۴۰۹ را دارد.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

جدول شماره(۷): محاسبه فاصله ایده آل مثبت و ایده آل منفی هرشاخص در نواحی روستایی

نام روستا	فاصله ایده آل مثبت یا +S	فاصله ایده آل منفی یا -S
تجراکبر	۲۸۲۸/۷۳	۵۸۳۴۶۸۴
چالاب بکر	۲۱/۳۴۵۱۴	۳۶۲/۸۱۶۴
کله جوب	۴۳/۶۲۸۲۱	۱۷۲۶/۹۰۵
برف ابادعلیا	۴۹/۷۳۴۵۵	۱۱۰۹/۵۷
چقاکبود	۳۹۹/۷۰۷۵	۱۴۷۸۹۲/۳
میرعزیزی	۱۰۵/۵۵۱۴	۳۶۳۲/۹۰۳
دلوحسن آباد	۲۴/۶۹۴۵	۵۹۰/۴۵۹۲
حسن آباد	۱۰۸۱/۶۸۷	۷۳۰۰۷۶/۱
انجیرک	۱۰۲۳/۴۱۶	۱۰۲۳۵۲۸
باقر آبادسفلی	۲۹/۸۸۶۱۲	۶۸۲/۰۶۲۶
سراب شیان	۶۷۳/۹۷۰۳	۲۹۹۶۳۷/۱
کمره سفلی	۲۲۵/۹۸۶۸	۴۱۰۰۶/۷۳
قلعه شیان	۶۷۱/۷۰۱۲	۳۹۴۹۵۵/۸
تنگ شوهان علیا	۲۹۷/۸۲۷۳	۷۴۳۴۷/۹۷
کرم پناه آباد	۷/۸۲۱۶۱۶	۳۹/۱۴۸۵۹
چقازرد چوپانکاره	۱۲۰/۵۵۴۶	۷۵۱۳/۸۸۷
چنگرجلیلوند	۱۱۱/۲۴۰۹	۱۲۰۱۳/۶۲
سرخک	۲۲۹۵/۸۰۵	۵۱۶۰۶۰۰
سراب خمان	۳۳۷/۶۷۴۷	۱۱۳۷۲۴/۱
تپه گله علیا	۳۰۵۰/۹۸	۹۳۰۶۴۰۲

طبق جدول شماره(۸) روستاها براساس شاخص اولویت رتبه‌بندی شده‌اند که روستای قلعه شیان با شاخص اولویت ۰/۹۹۹۷ رتبه یک و روستای چنگرجلیلوند با شاخص اولویت ۰/۸۳۳۴رتبه بیستم را از بین بیست روستای مورد مطالعه کسب کرده که روستای قلعه شیان جزو دهستان شیان و روستای چنگرجلیلوند جزو دهستان حومه شمالی است.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

جدول شماره(۸): اولویت بندی روستاها

نام روستا	شاخص اولویت یا *C	رتبه
قلعه شیان	۰/۹۹۹۷۷۶	۱
حسن آباد	۰/۹۹۹۶۷۲	۲
باقرآبادسفلی	۰/۹۹۹۵۵۵	۳
کرم پناه آباد	۰/۹۹۹۵۱۵	۴
تنگ شوهان علیا	۰/۹۹۹۰۰۱	۵
برف آباد علیا	۰/۹۹۸۵۲۱	۶
دلوحسن آباد	۰/۹۹۸۳۰۲	۷
چقاکبود	۰/۹۹۷۳۰۵	۸
تپه گله علیا	۰/۹۹۷۰۴	۹
سراب شیان	۰/۹۹۶۰۰۱	۱۰
سراب خمان	۰/۹۹۴۵۱۹	۱۱
انجیرک	۰/۹۹۰۸۰۵	۱۲
کله جوب	۰/۹۸۴۲۰۹	۱۳
میرعزیزی	۰/۹۸۵۳۵۹	۱۴
چالاب بکر	۰/۹۷۱۷۶۶	۱۵
چقازردچوپانکاره	۰/۹۵۹۸۵۶	۱۶
تجراکبر	۰/۹۵۸۰۲۲	۱۷
سرخک	۰/۹۵۸۰۲۲	۱۸
کمره سفلی	۰/۹۴۴۴۳۷	۱۹
چنگرجلیلوند	۰/۸۳۳۴۷۷	۲۰

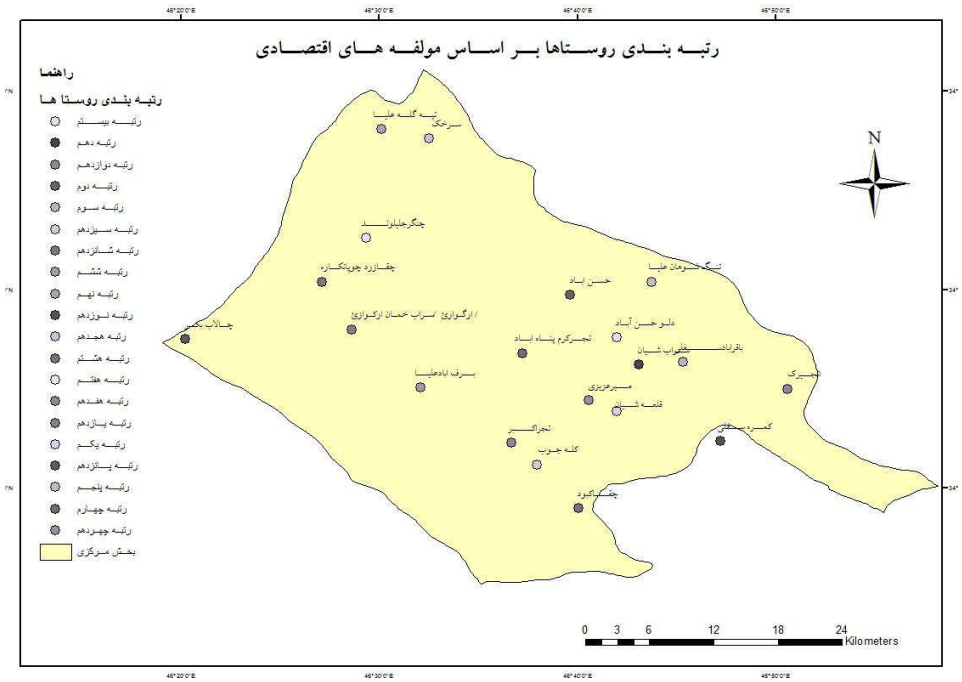

شکل شماره(۲): رتبه‌بندی روستاهای نمونه براساس مؤلفه‌های اقتصادی

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

۵) نتیجه‌گیری

نقش مؤلفه‌های اقتصادی در هر جامعه‌ای از اهمیت خاصی برخوردار است. در این مقاله سعی شد تا با بررسی مؤلفه‌های اقتصادی، نقش و جایگاه آن را در رفاه روستائیان محدوده موردمطالعه ارزیابی کرد. تحلیل داده‌ها از طریق مدل تاپسیس نشان داد که از نظر شاخص درآمد سرانه در دهستان حسن آباد روستای تنگ شوهان با میانگین ۲/۴۰ رتبه اول و روستای دلو حسن‌آباد با میانگین ۱/۵۰ رتبه آخر را دارد. از نظر شاخص جمعیتی روستای قلعه شیان با ۲/۶۶، شاخص دسترسی به آب لوله کشی روستای کرم پناه‌آباد با ۶/۰۲، شاخص برق روستای سراب خمان با ۵/۰۷، شاخص دسترسی به گازلوله‌کشی روستای ۲/۶۸، شاخص بعدخانوار روستای باقرآباد با ۰/۰۷۵، شاخص تعداد واحد مسکونی روستای قلعه شیان با ۲/۶۲، شاخص تراکم خانوار روستای چنگرجلیلوند با ۰/۲۱۸، شاخص مصالح بادوام روستای چقاکبود و قلعه شیان با ۷/۱۸، شاخص سطح زیربنا روستای حسن‌آباد با ۱۲/۱، شاخص درآمد سرانه روستای سرخک با ۱۶/۱۶، شاخص نرخ اشتغال روستای سراب خمان با ۴/۷۷ و در شاخص تراکم نفر درواحد مسکونی، روستای سرخک با ۰/۱۹۶ رتبه‌ی اول را دارا است. طبق نتایج به دست آمده به طور کلی روستای قلعه شیان از بین ۲۰ روستا رتبه اول و روستای چنگرجلیلوند آخرین رتبه را کسب کرده است. نتایج نشان می‌دهد که تفاوت‌های فاحشی بین شاخص‌های مورد مطالعه وجود دارد که خود گویای عدم برنامه‌ریزی دقیق و تخصیص اعتبارات عادلانه در بین روستاها است. این کمبود اعتبارات و تسهیلات موجب نارضایتی روستائیان ازکیفیت زندگی شده است و می‌توان نتیجه گرفت که میزان رضایت‌مندی و رفاه اقتصادی روستائیان بخش مرکزی شهرستان‌اسلام آبادغرب دارای تفاوت های آشکاری است که خود نیازمند برنامه‌ریزی آگاهانه و تخصصی در این زمینه است.

در این تحقیق مطالعات گوناگونی در مورد رفاه اقتصادی و مؤلفه‌های اقتصادی ذکر شد که مطالعه اوزبرگ بیشتر به لحاظ اینکه شاخص اقتصادی را مدنظر قرار داده است با تحقیق حاضر مطابقت دارد و نگارندگان نیز معتقدند که یکی از علل نپرداختن به شاخص رفاه اقتصادی، جامع نبودن شاخص‌هایی در این زمینه است. در تحقیق رامز فقط جنبه‌های نظری مورد توجه قرار گرفته است اما در این مقاله مؤلفه-های اقتصادی به لحاظ کمی مورد بررسی قرار گرفت.

پیشنهاداتی جهت بهبود کیفیت مؤلفه‌های اقتصادی ارائه می‌شود از جمله ایجاد بسترهای مناسب اشتغال متناسب با ویژگی‌های منطقه و مزیت‌ها و محدودیت‌های نواحی روستایی، برنامه‌ریزی در ابعاد اقتصادی و کالبدی برای هر دهستان و ارائه الگوی مناسب متناسب با ظرفیت‌های هر کدام، ارتقاء سطح کیفیت مسکن با ارائه تسهیلات وام مسکن و نظارت برچگونگی ساخت وساز مسکن روستایی.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

۶)منابع

- افتخاری، عبدالرضارکن‌الدین و مرتضی توکلی، (۱۳۸۲)، **رفاه اجتماعی روستایی، رویکردی شناختی درتبیین معرفها**، مجله مدرس علوم انسانی، دوره ۷، شماره۲، صص۶۱-۸۳.
- افتخاری، عبدالرضارکن‌الدین، احدالله فتاحی و مجتبی حاجی‌پور، (۱۳۹۰)، **ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی(مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان دلفان)**، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، سال دوم، شماره دوم، صص۶۹-۹۴.
- بختیاری، صادق، همایون رنجبر و سمیه قربانی، (۱۳۹۱)، **شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی و اندازه‌گیری آن برای منتخبی از کشورهای در حال توسعه**، فصلنامه پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، سال سوم، شماره۹،صص۹۱-۴۳.
- حسینی، علی، (۱۳۹۳)، **تحلیل عوامل مؤثر برافزایش درآمد و اشتغال روستائیان دراستان گیلان**، فصلنامه اقتصاد و توسعه روستایی، سال سوم، شماره۱، پیاپی۷، صص۳۴-۱۹.
- حسینی، محمدرضا و احمدجعفری‌صمیمی، (۱۳۸۹)، **برآوردارزیابی روند رفاه‌اقتصادی ایران بااستفاده از شاخص ترکیبیCIEWB**، مجله پژوهشهای اقتصادی ایران، دوره۱۳، صص۱۰۱-۱۲۲.
- دیوب، اس.سی (۱۳۷۷)، **نوسازی و توسعه:درجستجوی قالبهای فکری بدیل**، ترجمه احمدموثقی، تهران، قومس.
- راستی، هادی و راضیه جهان‌تیغ، (۱۳۹۳)، **سنجش میزان رفاه اجتماعی خانوارهادرنواحی روستایی، مطالعه موردی شهرستان زهک**، پژوهش‌های جغرافیایی، دوره ۵، شماره ۴، زمستان، صص۷۵۹-۷۷۸.
- راهنمای جامع مدیریت روستایی، (۱۳۹۱)، **مجموعه اصول، قوانین ومفاهیم موردنیازدهیاران و شوراهای اسلامی روستاها**، تهیه و تدوین جهاددانشگاهی، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
- فرجی‌سبکبار، حسنعلی، (۱۳۹۲)، **تحلیل اختلافات فضایی فعالیت(اشتغال و بیکاری) در نواحی روستایی ایران**، فصلنامه اقتصادفضا و توسعه روستایی، سال دوم، شماره۴، پیاپی۶، صص۲۴-۳.
- فرجی‌سبکبار، حسنعلی، نادر ملایی و بهرام هاجری، (۱۳۹۴)، **تحلیل فضایی الگوی اشتغال در بخش‌های عمده فعالیت نواحی روستایی ایران**، فصلنامه اقتصادفضا و توسعه روستایی، سال چهارم، شماره۱، پیاپی۱۱، صص۱۴-۱.
- فرجی ملائی، امین، آزاده عظیمی و کرامت الله زیاری، (۱۳۸۹)، **تحلیل ابعاد کیفیت زندگی در نواحی شهری ایران**، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال اول، شماره دوم، پاییز، صص۱۶-۱.
- غفاری، غلامرضا و رضا امیدی، (۱۳۸۸)، **کیفیت زندگی شاخص توسعه اجتماعی**، اندیشه مدرن جامعه.
- قادرمرزی، حامد، (۱۳۹۴)، **برنامه‌ریزی راهبردی توسعه اشتغال درنواحی روستایی شهرستان جوانرود**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال چهارم، پیاپی۱۱، صص۱۳۰-۱۰۹.
- قاسمی اردهایی، علی، (۱۳۸۷)، **بررسی تطبیقی وضعیت رفاه در خانوارهای شهری و روستایی**، فصلنامه روستا وتوسعه، سال۱۱، شماره ۲، صص۱-۲۰.
- نخجوانی، احمد، (۱۳۸۱)، **رفاه اقتصادی خانوارهای کشور**، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوم، شماره۶.
- وصالی، سعید و رضا امیدی، (۱۳۹۱)، **رابطه اخلاق، اقتصاد و رفاه اجتماعی**، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۱۲، ص ۸۳۸.
- Greve, B.(2002), **"What is Welfare?"** Ceneral European Journal of Public Policy, 2(1),pp. 50-73.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

- Hagerty. M.R., Cummins, R.A., Abbott, L.F., Kenneth Land, A.C., Michalos, M. Peterson, A., Sharp, J.S. And Joachim V. (2001), **"Quality of Life Indexes for National Policy: Review And Agenda for Research**, Social Inicators Research 55: 1-96.
- Lambiri, Dionysia, biagi, Bianca, (2007) **royuela Vicente quality urban Economic of life in the conomic and literature**, Social Indicators Research84:1-25.
- McGregor, J. (2007), "**Well being and International Development: Promises and Pitfalls"**, conference on Wellbeing and International Development, University of Bath.
- Osberg, L. (1985), **"The Measurement of Economic Well- Being", in Laider, Approaches to Economic Well- Being**, Vol.26, Research studies of the Mac Donnald commission.
- Rahmes, K, (2005), **"What is the Index of Economic Well- Being"**, /http//:www.csls.com.
- Van Praag.B.M.S. (1993), **"The Relativity of the Welfare concept", in the Quality of Life ed .**M. Nussbaun and A. Sen. Oxford: Oxford University Press.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-30]